

Akademie kanonického práva předkládá čtenářům třetí svazek Excerpta argumentorum, který přináší výběr z rozhodnutí Tribunálu Římské roty za rok 2017, publikovaných ve svazku RRDec. CIX. Tento svazek navazuje na předchozí vydání věnovaná judikatuře let 2015 a 2016 a usiluje o zpřístupnění významných argumentačních pasáží rotální jurisprudence českému odbornému prostředí. Vedle překladu nejdůležitějších excerpt jsou jednotlivé tematické okruhy doplněny systematickými shrnutími, která umožňují sledovat vývoj judikatury a její postupné zpřesňování.

Při četbě rozsudků roku 2017 jsem si stále více uvědomoval, že se napříč řadou rozhodnutí, přestože pojednávají o velmi rozdílných právních institutech, objevuje jeden společný element. Tímto elementem je *aequitas canonica* – kanonická ekvita neboli umírněnost. Nejde o pouhou mírnost, shovívavost ani o nahrazování práva subjektivním citem pro spravedlnost. Kanonická ekvita představuje jeden z nejhlubších interpretačních principů kanonického práva. Jejím posláním není právní normu oslabovat ani ji nahrazovat subjektivním citem pro spravedlnost, ale napomáhat tomu, aby byla aplikována způsobem odpovídajícím spravedlnosti konkrétního případu i nejvyššímu poslání církve, jímž je spása duší (*salus animarum suprema lex*).

Právě tento důraz je patrný v řadě rozhodnutí z roku 2017. Judikatura znovu připomíná, že kanonický soudce není pouze mechanickým vykonavatelem zákona. Je povolán hledat objektivní pravdu o konkrétní lidské situaci, přičemž musí spojovat věrnost právní normě s hlubokým respektem k důstojnosti lidské osoby. Spravedlnost zde není uplatňována proti člověku ani prostřednictvím pouhých abstraktních právních konstrukcí, ale skrze pravdivé rozpoznání konkrétní lidské reality.

Tento přístup je zřejmý zejména v judikatuře týkající se neplatnosti manželství. Rozhodnutí roku 2017 dále zpřesňují dosavadní judikaturu, zejména rozlišování mezi

Nihil obstat:

Brno, dne 3. 7. 2026, č. j. 5/AKP/25

Mons. Mgr. Karel Orlita, JU.D.

Autorizaci pro české vydání vydalo

Dikasterium pro komunikaci

dne 5. 12. 2024, č. 486/2024

© Amministrazione del Patrimonio
della Santa Sede Apostolica
and

© Dicastero per la Comunicazione –
Libreria Editrice Vaticana
Via della Conciliazione, 5
Città del Vaticano

Czech edition:

© Akademie kanonického práva, 2025

Petrov 5, 602 00 Brno

ISBN 978-80-909284-6-6

psychickou neschopností a pouhou obtížností, mezi skutečnou simulací a odpovědným rodičovstvím či mezi omylem, podvodem a legitimním očekáváním druhého snoubence. Nově se objevují také témata, která byla v předchozích svazcích zastoupena jen okrajově nebo vůbec – například otázka relativní psychické neschopnosti (*incapacitas relativa*), hlubší rozbor překážky *disparitas cultus*, problematika neplatnosti rozsudku z důvodu odepření práva na obhajobu, právní úprava narovnání (*transactio*), darování (*donatio*) nebo historický vývoj právní úpravy farností svěřených řeholním institutům.

Charakteristickým rysem této jurisprudence je rovněž výraznější propojení kanonického práva s antropologií, psychologií a teologií. Římská rota opakovaně připomíná, že právní posouzení nelze redukovat na pouhou aplikaci jednotlivých ustanovení kodexu. Za každým případem stojí konkrétní lidský příběh, jehož právní význam je třeba správně rozlišit. Kanonické právo proto neztrácí svůj právní charakter, ale současně nikdy nepřestává být službou člověku a poslání církve. Zde se ukazuje vlastní význam kanonické ekvity. Nejde o výjimku z práva ani o jeho oslabení, nýbrž o jeho nejhlubší naplnění. Již středověcí kanonisté označovali *aequitas canonica* za spravedlnost zmírněnou milosrdenstvím (*iustitia dulcore misericordiae temperata*), která nepopírá zákon, ale vede jeho aplikaci k vyšší spravedlnosti. Nejde tedy o korekci práva zvenčí, ale o jeho vlastní vnitřní interpretační princip. Takové pojetí chrání kanonické právo před dvěma krajnostmi: před právním formalismem na jedné straně i před svévolnou libovůlí na straně druhé.

Domnívám se, že právě tato perspektiva činí rotální jurisprudenci trvale aktuální. Nejde pouze o soubor významných rozhodnutí, ale o skutečnou školu kanonického právního myšlení. Každé rozhodnutí ukazuje, jak se má obecná norma stát spravedlností pro konkrétního člověka, aniž by se ztratila jednota právního řádu církve. V tom spočívá skutečná velikost kanonické jurisprudence: vede soudce nejen k tomu, aby znal zákon, ale aby jej dokázal správně aplikovat.

Děkuji srdečně všem spolupracovníkům, kteří se podíleli na přípravě tohoto svazku. Zvláštní poděkování patří sestře

Dominice Haně Kubíkové, OP, za její pečlivou redakční práci, a panu Pavlu Černuškově za mimořádně náročnou překladatelskou činnost i jazykovou revizi textů. Bez jejich obětavé spolupráce by tento sborník nemohl vzniknout.

Přeji všem čtenářům, aby i tento svazek přispěl k hlubšímu poznání kanonického práva, k přesnějšímu právnímu myšlení a především k vědomí, že skutečným cílem každého kanonického rozhodování není pouhé nalezení právního řešení, ale služba pravdě, spravedlnosti a spáse člověka. Kanonická ekvita nám totiž připomíná, že věrnost zákonu a úcta k člověku nejsou dvě protikladné skutečnosti, ale dva neoddělitelné rozměry jediné služby církevní spravedlnosti.

V Brně, dne 4. července 2026

Mons. Karel Orlita
Prezident Akademie kanonického práva